

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VI. Afflictiones omnes perpetiendas esse cum Conformatione
humanæ voluntatis ad divinam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

mi Christiane, totum quantum quantum es, offeras. A Acaronite à muribus vexati, ignes aureos fecerunt, eosque obtulerunt Deo, & malo remedium repererunt: sic & Israelita à serpentibus, qui per serpentem æneum valetudinem receperunt: Ita nos profus hoc ipsum sanat quod vulnerat; calamitas dum premit, ad Deum erigit, modò nos nostris partibus non delinimus, & animam ad tentationem præparemus. Quoniam pius & misericors est Deus, & remittit in die tribulationis peccata; & protector est omnibus exquirentibus se in veritate.

CAPVT VI.

Afflictiones omnes perpetiendas esse cum CONFORMATIONE Humane voluntatis ad diuinam.

Quoniam, vt fertur, in aqua falsa fluitat, in dulci mergitur. Hierosolymus Rex David, inter tot publicas privatæque clades, inter suorum cædes & funera; in tamâ calamitatis varietate velut in salissimis undis supernatabat erecto semper celsoque animo, vir secundum cor Dei, qui seipsum ad omnes nutus diuinos accuratissime formabat. At vero id filius illius Salomon in dulcibus illis delictarum ac voluptatum stagnis, velut ovum mergebatur. Dei Voluntatem Salomon intellexit, sed illi se non conformavit.

In hac tertiâ parte quinque modos quibus aduersa omnia sint perferenda præscripsimus. 1. PATIENTER. 2. HILARITER. 3. CONSTAN- TER. 4. CUM GRATIARVM ACTIONE. 5. CUM PRÆMEDITATIONE. Sextum ac ultimum, sed & utilissimum summæque necessarium addimus: CUM CONFORMATIONE SVÆ VOLVNTATIS AD DIVINAM. Et quamvis hunc humanæ voluntatis cum diuinâ consensum quinque libris Heliorum explicaverimus, eum tamen hic nihilominus, sed breviter summamque confirmabimus, idque convenienter instruendæ patientiæ, non recantaturi iam dicta.

S. I.

NVlla nec Angelorum nec hominum voluntas bona unquam reâque dici poterit, nisi ea cum Voluntate diuinâ consentiat. Atque quò plenior ac sincerior fuerit consensus iste, tamò voluntas melior ac perfectior erit censerida: quò minus integer & sincerus fuerit iste, quem diximus, consensus, tamò deterior & instabilior erit Voluntas humana. Unica Dei Voluntas amovissis est, & regula omnium celo, terræque voluntatum. Nullum usquam VELLE laudandum, quod à VELLE diuino discrepet.

Beatissimus rex David rectos corde sapius commendans: Præterde, inquit, misericordiam tuam scientibus te, & iustitiam tuam his qui recto sunt corde. Hoc Augustinus, eruditissimus interpres explicans: Quòd sape diximus, ait, illi sunt recti cordes, qui sequuntur in hac vitâ Voluntatem Dei. Voluntas Dei est aliquando ut sanus sis; aliquando ut egrotas. Si quando sanus es, illi est Voluntas Dei: & quando egrotas, amara est Voluntas Dei: Non recto corde es. Quare quid non vis voluntatem tuam dirigere ad voluntatem Dei, sed Dei vis curare ad tuam, illa recta est, sed tu es curvis. Voluntas tua, corrigenda est ad illam, non illa curvanda est ad tuam, & rectum habebis cor. Bene est in hoc seculo? Benedicatur Deus, qui consolatur: Laboratur in hoc seculo? Benedicatur Deus, qui emendat & probat. Et eris recto corde, dicens: Benedicam Dominum in omni tempore. Ille igitur solus est rectum habere consensus est, qui vult quod vult Deus.

Hoc unum documentum omnes hac in re præceptiones antecellit, hoc omnium monitorum summa, hoc omnium sacrorum voluminum epitome, hoc omnium virtutum compendium, hoc ærumnarum omnium solatium maximum, hoc supremus est diuini amoris gradus; hoc discipulis crucis jus paradisi transcribit, hoc homines in Angelorum sedes evehit. Hoc unum, suam scilicet diuinæ Voluntati conformare, unice omnibus, & ante omnia discendum. Nam quisquis in patientiæ gymnasio hoc unum didicit, jam panem finem discendi fecit, jam magistri, jam doctoris nomen obtinuit.

Hoc certè præ aliis omnibus iure suo sibi vindicavit diuinæ voluntatis scientissimus rex David. Hic diuinæ hujus scientiæ specimina dedit plurima, tum maximè cum de genere filium Absalonem fugiens, sacerdotès & Arcam iuberet redire, diceretque: Si inuenero gratiam in oculis Domini, reducet me, & ostendet mihi eam, & tabernaculum suum. Si autem dixerit mihi. Non placeo, præsto sum, faciat quod bonum est coram se.

Et in fugâ impeditissimâ, in lucu maximo, in supremis angustiis, cum jam de regno toto videretur adidum, sibi tamen rex David præsentissimus, & ad unâ unicam Dei Voluntatem, omnemque illius nutum attentissimus, hoc solum vult, quod vult Deus. Redire me vult Deus? Et ego volo. Non vult vt redeam? Nec ego volo. Faciat Dominus quod in oculis suis bonum est, ego præsto sum.

S. II.

Christiani, si vel hoc unum satis capere, si penitissimis animi medullis hoc ipsum imprimere velimus, rem omnem habebimus confectam, nulla nos amplius calamitas, non dico, tanget, sed lædet, nulla opprimet, afflictio, mortalium nemo nocere nobis poterit; inexpugnabiles, insuperabiles solâ Dei voluntate circummuniti stabimus; ruent fortassis res nostræ, pecunia, valetudo, fama? nos stabimus; sed etiam ruant urbes & regna, nos stabimus; ruat Atlas, & Orbis cum illo, nos verò stabimus; ruat caelum ipsum, nos stabimus: amen, quamdiu in nobis steterit hæc ad diuinam voluntatem conformatio.

Hoc Christus proximè sui funeris diem luculentè ad cliuvm Olivarium demonstravit. Nam ubi suam omnem in Patris Voluntatem quam integerrimè transfudit, ipsis jam hostibus, velut agnellum lanionibus se ipsum obtulit mandandum. Ante has preces inæstus, pallidus, pavidus, semianimis, ad horrendâ mortis apparatum contremiscebatur. Post præces, & suâ jam Voluntate ad Patris Voluntatem conformatâ, Surgite, inquit, eamus in amplexus & oscula hostium.

Ad hæc voluntatis humanæ cum diuinâ consensio, ad omnia toleranda promptum, ad omnia peragenda lacertofum, ad omnes hostes superandos animofum, ad superanda omnia invictum & inexpugnabilem reddit, ut quo quis diuinæ Voluntati devotior est, potius hoc fortius omnia & facere, & pati paratus sit. Nec ulla calamitas aut ullus dolor, alias illi voces exprimet, quam istas: Sicut Domino placuit, ita factum est, ita fiat, quoniam ab ipso patientia mea. Hoc illusterrimè Augustinus explicans: Quæ patientia, inquit, inter tanta scandala, nisi quia si id quod non videmus, speramus, per patientiam expectamus? Venit dolor meus, venit & requies mea. Venit tribulatio mea, venit & purgatio mea. Nihilquid lucet aurum in fornace aurificis? In igni non lucebit, in ornamento lucebit: patienter tamen fornacem, ut purgatum a sordibus veniat ad lucem. Fornax ista, ibi palea, ibi aurum, ibi ignis, ad hanc stat aurifex. In fornace ardet palea, & purgatur aurum. Illa in cineres vertitur, a sordibus illud excurit. Fornax mundus, palea iniqui, aurum iusti, ignis tribulatio, aurifex Deus. Quod vult ergo aurifex, facio?

Homane voluntatis cum diuinâ conformatio est cunctis virtutum compendium.

2. Reg. c. 17. 25. 26.

Inexpugnabiles reddit.

semper erat declarata.

Et ad omnia toleranda promptus.

Job c. 1. 21.

Aug. in Ps. 61. circa med.

facio?

Reg. c. 6. v. 11. Num. c. 21. v. 6. & 9.

Ereli. cap. 2. v. 13.

David rex inter tantas calamitates seipsum ad omnes diuinos formavit; Salomon vero non.

Sextus afflictionis perpetiende modus.

NVlla voluntas bona, quæ diuinæ voluntati non consentit.

2. 35. v. 1.

Aug. tom. 8. in ps. 35. ante psalm.

Ps. 33. v. 1.

facio; ubi me ponit aurifex, tolero. Tabeor ego tolerare, novit ille purgare. Ardeat licet palea ad incendendum me, & quasi consumendum me; illa in cinerem vertitur, ego sordibus carco. *Quare quia Deo subijcietur anima mea.*

En integram humanæ voluntatis cum divinâ con-
spirationem. De hac religiosus ille scriptor verissimè
dixit: Non est sacrificium majus aut Deo gratius, quam in
omni tribulatione sese conformem facere divinæ Voluntatis be-
neplacito.

Encl. Gra-
nata in Du-
os peccator.
l. 1. part. 2.
p. 22.

DEVS Abrahamo complures se velut mutabilem
exhibuit, perinde si aliud atque aliud modò vellet,
modò nollet, & suismet imperiis contraria imperaret.
Quod idco factum, ut in tam fideli famulo hic talis
cum Dominicâ Voluntate consensus augetur. Ip-
sum Abrahami animum inspicite. Non potuit Deus
toties mandata sua variare, non labores tam molestos
unquam injungere, neque tam acerbè virum illum
exercere, quin Abrahamus semper in omne divini nu-
tus arbitrium versatilis idem vellet, idemque nollet
quod Deus.

§. III.

Differentia inter Patientiæ discipulos maxima est.
Sunt qui ad gymnasium sine pileo veniunt, vertice
nudo, excalceati, sine pallio, quod hominum pauper-
rimi solent; Alii, quibus pedum usus negatus est, ad
hanc scholam ægerrimè non eunt, sed repunt; Alii
pedites quidem veniunt, & honestè vestiti, sed sine
chartâ, sine calamis, sine atramento, sine libris acce-
dunt, ad discendum imperatissimi; Alii hæc qui-
dem habent, sed minerval non habent. Aliis miner-
val non deest, sed ingenium: Sunt denique qui ad Pa-
tientiæ gymnasium equo aut curru vehuntur, ut ma-
gnatum filii solent. His suave est hoc tali compendio
ad scholas accedere.

Qui sunt
primi di-
scipuli.

Primi illi sine pileo, sine calceis, sine pallio, gym-
nasium hoc quidem adeunt, sed etiamnum impatientes
sunt, & necdum didicerunt vel saltem Patientes ad-
versa tolerare: impatientiam suam nec dissimulare
quidem aut tegere norunt; homines sine pileo, & pal-
lio, nimium & virtuosè aperti.

Qui se-
cundi.

Alii ad hanc scholam miserimè perreptant, qui
aliquid quidem patientiæ hausserunt, sed patientes non
essent, nisi esse cogerentur: pecunia illis aut metus ali-
quid patientiæ ostendendum persuadet. Hi sanè nihil
Hilariter sustinent.

Tertij.

Tertij illi ad Patientiæ studium veniunt, sed ab om-
ni scholastica supellecile imparati, velut extempora-
nei auditores, qui unam alteramve horulam attentè
assident: mox discendi tædio victi constantiam
omnem exuunt, deseruntque Lyceum. Istorum mens
vaga & indocilis illud Constantè nequit capere.

Quarti.

At sunt, qui paratiores magistrum docentem audi-
ant, sed minerval non habent. Verissimum in Pa-
tientiæ auditoris minerval seu didactrum est *Gravita-
rum actio* in adversis, hanc discipulorum complures ob-
tarditatem ingenii non percipiunt, sed neque id mul-
tum curant. Videntur hi profectu utcumque constanti
progredi, atque in cæteris disciplinæ gymnasticæ satis
capaces, sed ut ii pro plagis ac suppliciis æquè ac pro
beneficiis Deo gratias agant, hoc certè nondum didi-
cerunt: hos minervalis paupertas impedit.

Quinti.

Verùm aliis minerval forsitan non deesset, sed deest
ingenium, nam difficilia & tristia sine omni *Premedita-
tione* patiuntur. Magnus hic ingenii defectus est, ea
quæ cuius hominum evenire possunt, & solent, non
prævidere, & ignavas voces illas spargere: *Non pu-
taram.*

Sexti.

Alii demum sunt, qui equis aut pilentis, ad hanc pa-
tientiæ scholam eunt redeuntque, homines divinis fa-
voribus opulenti, Atqui hi sunt qui se totos, in rebus

omnibus, præsertim adversis, divinæ Voluntatis ac
Providentiæ penitissimè tradunt. Quæ certè ratione
hoc agunt, ut crucem quidem sentiant, sed facillimè
ferant, ad divinam Voluntatem attentissimi. Hi non
solum Patientes, *Carè, Constantè*, verùm etiam cum
Gratiarum actione, nec sine *Premeditatione*, & quod ca-
put est rei, cum maximâ suæ voluntatis ad divinam
Conformationem adversa omnia ferunt. His semper bene
est, etiam cum est pessimè. Nam curru divinæ Provi-
dentiæ vehuntur securi. Cuius horum in ore semper
est: *Dominus regit me, & nihil mihi deerit: Dominus sollicitus* *Psalm. 121.*
est mei. Horum optatis respondent omnia; istorum *vers. 1.*
voto cuncta complentur, & ante votum, cum voto- *Psalm. 39.*
rum summa sit, *Velle quod vult Deus.* Malè valent? No- *vers. 18.*
runt hoc divinæ Voluntatis partem esse. Labores,
damna, metus incurrent? Sciunt hæc solere fieri; de-
cerni ista, non acciderent. Tristes amicorum abitus, im-
matura suorum funera spectant? Non nesciunt vitam
& mortem, & omnem vitæ feriem penes divinum ar-
bitrium esse. Ita Deo in omnibus assentiuntur, Deum
ex animo, non quia necesse est, nec coacti, sed volen-
tes sequuntur. Nihil unquam illis incidit quod tristes,
quod malo vultu excipiant, nullum vitæ tributum
conferunt inviti.

Omnia autem ad quæ gemimus, quæ expavesci-
mus, vitæ tributa sunt, quorum nec speranda immuni-
tas est, nec petenda. Hi denique divini arbitratus tam
observantes, faciunt quod citharædus, qui citharæ fi-
des tamdiu tendit, attrahit, remittit, dum assonet: ita
qui suam divinæ Voluntati vult consonare, tamdiu
suam corrigat, impellit, ipseruit, tot ei stimulos subdit,
dum illa se divinæ perfectè subijciat.

Quod Hebræus psalter insigniter secum exigens:
Nonne Deo, inquit, subijcta erit anima mea? *ab ipso enim sa- Psal. 61.*
lutare meum. Sicut Domino placuit, ita factum est: Sic- *vers. 2.*
ut fuerit voluntas in celo, sic fiat. Nonne igitur Deo sub- *1. Machab.*
ijcta erit anima mea? Hebræum idioma: Nonne ad *ca. 3. v. 60.*
Deum silebit anima mea? *Perinde si dixisset: In om-*
nibus quæ mihi contingunt, religiosissimè sileo, nec
contra quidquam mutio, Voluntate ac decretis divi-
nis contentissimus: Dei est gubernare ac præcipere,
meum obsequi: ita pede securo pergo. Quod si volun-
tatem meam experiri refractariam, tunc illud rogare
instituo, quod ille servorum fidelissimus rogavit: Ecce
Pater dilecte, in manibus tuis sum ego, sub virgâ correctionis *The. de Rth.*
me inclino; percute dorsum meum, & collum meum, ut in- *imit. Chr.*
curvem ad Voluntatem tuam torruerit. Sem meam, da mihi su- *fil. 3. v. 50.*
per omnia Voluntatem beneplaciti tui semper inquirere. *num. 6.*

§. IV.

NEQUE hæc humanæ voluntatis cum divinâ Con-
formatio, ulli hominum videri debet difficilis. *Humanae*
Quid magis in nostrâ potestate est quàm VELLE, aut *voluntatis*
NOLLE? Et quid cuius promptius, quàm quod mi- *cum divi-*
nimè sumptus est, Annuere, vel Abstinerè? *na confor-*
matio nul-

Alexander Macedonum rex dicere Geometriam
cæperat, scituras quàm pusilla terra esset, ex quâ ni-
nimium occupaverat. Erant illa quæ tradebantur sub-
tilia, & diligenti intentione discenda, quæ non adeo
facile, homo militaris & trans Oceanum cogitationes
suas mittens percipere possit. Idcirco discipulus iste:
Facilia, inquit, me doce. Cui præceptor: Ista, inquit,
omnibus eadem sunt, æquè difficilia.

Pæne hoc idem de humanæ voluntatis ad divinam
Conformationem dixerim: Ista omnibus eadem sunt.
Sic Velle, sic Nolle omnibus æquè facile videri debet. Ad
istud discendum pares sumus, & pauperissimi, & di-
tissimi; sine omni labore, sine ullo sumptu infinita
Velle ac Nolle possumus. Imò verò quotidie infinita
& volumus & nolumus: Sed non in eo laus est,
ut plurima velimus, aut nolumus: divinæ Volun-
tati

Differentia
inter Pa-
tientie di-
scipulos.

Qui sunt
primi di-
scipuli.

Qui se-
cundi.

Tertij.

Quarti.

Quinti.

Sexti.

tati congruenter *Velle aut Nolle*; hoc laudis, hoc Virtutis est.

Palladius
Helen. Epist.
c. 63.
Ruffin. A.
quil. c. 16.

Rem mirissimam narrant Palladius & Ruffinus. Vifus est sibi Paphnutius eos fecisse progressus in via Domini, ut simplici piâque curiositate rogari Deum, monstraret sibi hominem qui se ratione vivendi exaquaret. Annui Deum, & ei ab Angelo significari iussit, parem illi haberi tibicinem, qui in vico non procul distante tibiis inflandis victum quereret. Obtupuit ad hunc nuntium Paphnutius, & multa putans animo: Idane, aiebat ipse tibi, tor annis, tanto conatu, non plus profeceris, quam ut virtute tibicinem aequas? Et mox iter ingressus, omni studio hunc ipsum virum quaesivit. Inventum studiosissime percontatus est, quod vitæ genus, quas maximè virtutes sectaretur? Ille ad quaestionem tam seriam subridens, & quod res erat fate-ri orsus: Ego, inquit, prius latro, nunc plagiaulus sum. De virtutibus meis, vir optime, frustra quaeris; nullas habeo, quarum & nomen ignoro. Paphnutius urgere non sine sciscitando, & animare, diceret porro si quid bonæ actionis vel intè latrocinia suscepisset. Cui ille: Ah, inquit, hircum mulges; sterilis mihi conscientia est. Ebrietatis & libidinis mancipium fui. Illud unum memini, monialem a nobis captam, cui vitium à focis erat offerendum, à me liberatam, & in proximum pagum deductam esse. Sed & illud memoriam subit, quando aded quaestionibus me premis, & hæc audire collubium est.

Ante annos aliquot liberalis formæ feminam sibi ineratant, & multa lacrymantem reperi. Cùmque fletus causam sciscitaret: Ne næ roges, aiebat illa, mulierum infelicissimam: sed si ancillâ egres, abduc quò lubuerit. Maritus meus, ob grande es alienum, in carcere tantum non agit animam: nec spes libertatis est. Tres filios meos, sed heu non meos amplius creditores sibi rapuerunt mancipia, in debitorum vicem. Ego cùm ad similem fortunam quaeriter, inædiâ & meritis confecta huc profugi, omnis auxilii, sed & consilii inops. His auditis ego, aiebat tibicen, sortem tam indignam miserescens, & id esse divinæ voluntatis ratum, ad nostram specum, agrè spirantem feminam adduxi, ubi jam pænè fugietem animum cibo revocavi. Et quia nescire non potui, Deum divitem esse dominum, profugam in civitatem reduxi, atque pro liberandis tam filiis quam marito pecuniæ fat multum erogavi.

Tu verò, vir bone, pluribus me quaestionibus ne laesse: hic omnis virtutum mearum cumulus est: vitia mea citius quam virtutes meas recitavero.

Hic Paphnutius altum suspirans: Ego verò, inquit, mi frater, Deo id mihi aperiente, comperi te nihilo inferioriorem nobis esse, qui solitudines habitamus, & corpus summis rigoribus exercemus. En ergo mi optime frater, cùm tanto loco sis apud Deum, quâto vix charissimi, cùmque omnis sanctimonie fons sit, velle sanctum esse, ne quælo te ipsum negligas. Serid volsisse, fecisse est. Hoc unum tibi restat, ut abneges te ipsum, crucem tuam tollas, & sequaris Christum. At ille, perinde si volens: em ac jubentem Deum certaret, tibiis quas manu gerebat abiecit, ad divinæ voluntatis perpendiculum, Paphnutium è vestigio secutus est. Ita triennio caelestem egit aulcedum in terrâ, & celo receptus est.

Hic ego meritò exclamem: Videte, ô discipuli, qui vobis in Patientiae gymnasio plurimam profecisse videmini, videte ne infimi vos vincatis. In gymnasiis certè moris est, ut nonnunquam ex imâ classe puerulus evocetur qui adultum, sed stupidum juvenem turpiter errasse doceat. Pænè hic idem fit. Latrones & tibicines infimæ classis discipuli, altiores illos sed & superiores, aut minus patientes in ruborem dant.

Hic palmam fert, Omnia cum Deo velle, nec quid-

A quam nisi cum eodem nolle. Ille hic litterator, ille utique patientior, ille ceteris omnibus præstantior, cuius voluntas cum Deo conjunctior. Omne tulit punctum, qui suam omnem divinæ Voluntati transcripsit. Fac VELITIS, & Patientiae lauream impetrasti.

§. V.

SED illud colubrinum Cvr in Patientiae gymnasio plurimos turbat. Cur hoc, cur illud Deus? Cui puniunt innocentes, dimittit fontes? Cur tot tamque nefanda scelera permittit? Cur suis austerus, alienis sapissime blandus est? Cur omnia ad suæ voluntatis nutum vult fieri? Ita serpens in Elysiis campis humanæ gentis matrem interrogat: Cur præcepit vobis Deus, ut non comederetis ex omni ligno paradisi?

Serpentium Cvr istud è Patientiae ludo penitus eliminandum est. Magister serid dixerit: Nec nomine ur in vobis. Et Augustinus his serpentibus exactissime respondens: Quare, inquit, percussit aliquando fulmina montem, & non percussit latronem? Quia forte adhuc latronis conversionem quaerit Deus, & ideo percussit mons qui non timet, ut mutetur homo qui timet. Aliquando & tu cùm das disciplinam, terram seris ut insans exarsit. Sed dñs mibi: Ecce cecidit innocentiorem, dimittit sceleratorem. Noli mirari: undecumque mors pio bona est. Vnde autem scis illi sceleratiori, si se mutare voluerit, quid pœnarum in occulto servetur? Nomen mallet fulmine in eandè potius interire, quibus in sine dicitur: Ite maledicti in ignem æternum? Opus est, ut innocens sis. Quid enim? Malum est mori naufragio, & bonum est mori febre? Sive inde moriatur, quare qualis sit qui moritur, quò post mortem iurus, non vult mone exiturus. Tu time, & bonus esto, undecumque voluerit, ut exeat hinc, paratum te inveniat.

Quidquid ergo hic accidit (eiusdem Augustini verba sunt) contra voluntatem nostram noveris non accidere nisi bene notende voluntate Dei, de providentia ipsius, de ordine ipsius, de legibus ipsius, et si nos non intelligimus, quid quare fiat, deus hoc providentia ipsius, quia non fit sine causa. Cùm enim ceperimus disputare de operibus Dei: quare hoc, quare illud, & non debuit sic facere, male fecit hoc. Vbi est laus Dei? Perdidisti Alulsa. Omnia sic considera ut placeas Deo, & laudes artificem. Quasi si intrares in officinam forte fabri ferrarii, non auderes reprehendere folles, in quibus, malleos. In officina non audes vituperare fabrum, & audes in hoc mundo Deum? Imperitus reprehendit omnia: Peritior, et si artificem noverit, sicut tamen esse hominem, & ait: Non sine causa hoc loco folles positi sunt; artifex noverit quare, et si ego non noverit.

Vtriguit amantissimi patris voluntatem obruiis uldis amittentur, idem Augustinus animos addens, & Eternitatis hereditarias delicias ingerens: Deus autem tuus, inquit, redemptor tuus, dominator tuus, castigatorem tuum, pater tuus erudit te. Quò? Ut accipias hereditatem, ubi non esseras patrem, sed hereditatem habes ipsum patrem. Ad hanc spem eruditur, & murmurat? Et si quid tristè acciderit, & non flagellat: deserit blasphemantem, non senties iudicantem: Nonne melius est, ut flagellet te, & recipiat te: quam parcat tibi, & deserat te? Gaudes? agnosce patrem blandientem. Tribularis, agnosce Patrem emendantem. Sive blandiatur, sive emendet, eum erudit cui parat hereditatem.

Porro Deus, eodem Augustino teste, omnium hominum peccata sic ordinat, ut quæ fuerint oblectamenta homini peccanti, sint instrumenta Domino punienti. Non dixit Deus, sicut tenebræ, & factæ sunt tenebræ? & tamen ipsas ordinavit. Ita & peccata Deus, quamvis illa non faciat, ea tamen permittit & ordinat, & sic in omnibus Voluntatem suam exequitur efficacissimè. Nunc jam huc animum omnes, ea quæ loquar, advertite. Res ab ovo, sed brevissimè, deducenda.

§. VI.

ANte Orbem conditum, inane fuit merissimum, imò nihil fuit præter Deum Optimum Maximum, qui sine rebus creatis beatissimus, ipse sibi sufficiens, rerum omnium in se ideam ab æterno habuit, habetque, ita perfectam, ut nec jota, nec punctulum (sic loquimur) nec apiculus ullus tam in intellectu divino quam in voluntate desiderari possit. Ad hanc Intellectus ac Voluntatis suæ ideam omnia perfectè condidit, bona omnia, & quidem valde bona. Ea gubernare porro ac conservare non desinit, & momentis singulis universa disponit ordinatissimè.

Gen. c. 1.
v. 31.

Dei bonitas, patientia, & providentia in rebus singulis:

& eius decretum nec potest mutare.

Sap. c. 11.
vers. 21.

Matth. c. 5.
v. 18.

Non excludimus licet in rerum re media; an rationis affectum inducunt & Dei voluntati quam intus committit, atque ita divinæ Providentiæ carum conscende; veheris co securus. Sine concessu & veniâ divinæ Voluntatis nec arenula, nec digitulus, nec ulla contra te cogitatio vincula movebit.

Divino nutui in omnibus se subiciendum.

Finem Deus, quem sibi ab æterno præstituit, in rebus semper omnibus assequitur. Et quod infinitè profus potentia ac bonitatis est, minima æquè ac maxima curat, tam singulos quam universos homines providentissimè, nullo nõ puncto temporis regit, & singulorū quoque hominum minutissima quæque sic dirigit amantissimè, ut nihil sit quod non in optimum finem feratur, unica modò voluntas hominis ipsa sibi non incommode, discordando à summâ Voluntate.

Quod Deus ab omni retro Æternitate in suis pugillaribus scripsit, quod facere, quod permittere decrevit, nemo hominum, neque Angelorum ullus mutabit, aut impediet. Omnium animantium pili, omnium montium arenulæ, arborum omnium foliola; avium minimæ, passeruli ac reguli, ipsi aëris atomi; omnium omnino tam Angelorum quam hominum cogitationes & numeratæ sunt, & appensæ.

De quo igitur tu jam conquæsi potes, perinde si Deus ad calamitates tuas parum attentus, te tuaque non satis providè gubernet, aut nimium hostibus tuis permittat, aut in tantâ rerum hominumque turbâ te negligat? Stultissime mortalium, tunc apud te ipsum hæc susurres? Omnia in mensurâ, & numero, & pondere disponit Deus, etiam res tuas, etiam rerum tuarum minutissima quæque.

Vitam tuam retro actam, oro, considera, & dispunge in eâ, quid aliter velis evenisse, simulque observa hoc ipsum à Deo ad ideam suâ accuratissimè relatum, hoc est (ut id probè capias) sicut Deo placuit ab æterno, sic factum est, sic, & deinceps fiet. Iota unum, aut unus quequæque omnia divinæ ideæ conformiter fiant.

Voluntas Dei sanctissima stabit. Quid tu verò tunc profecisti, cum adeo doleges, teque aliòsque frustra turbares? Ecquid jam dolendo & turbando proficies? Obsecro te, ne ad idem saxum iterum impinge, Resignationis affectum induc & Dei Voluntati quam intus committit, atque ita divinæ Providentiæ carum conscende; veheris co securus. Sine concessu & veniâ divinæ Voluntatis nec arenula, nec digitulus, nec ulla contra te cogitatio vincula movebit.

Sed sicut præterita meo suavitè, sic & futura, quæso, considera; quidnam eorum in voluntate aut potestate tuâ? Vix quidquæ. Sed nec prævidere satis in mentia potes. Dic, qualis erit proxima æstas? Si sterilis & mala sit, sequetur rerum penuria, & pestis. Quid ergo tuū hinc providere & angere juverit? idè in rebus alijs sciendū. Revera nec bona impetras, nec mala præcaves, nisi Deus id velit, cuius idcirco Voluntati tuâ agglutina. Incassum te torques, frustra reluctaris; supervacuo labore struis & ædificas, nisi divina tecum edificet Voluntas; Nihil agis, nihil proficis, nisi velis quod vult Deus.

Hoc igitur age; in omnibus divino nutui te subijce. Et hoc unum, obsecro, apud animum tuum quotidie perpende, quod longè certissimum: Deus ab æterno providit & decrevit, hanc tibi crucem secundum omnes circumstantias loci, temporis, personarum imponere, quam ipse summâ bonitate & sapientiâ tuis viribus admeus est. Hoc solum restat, ut ea velis tibi pro-

desse, proderit autem plurimum, modò tu tuam divinam Voluntati jungas, & accommodes.

Ergo in omni omnino eventu sic ratiocinare: Hoc à Deo est, ergo optimum est. Hæc injuria, hic morbus, hæc inopia, hæc molestia seu miseria ab ipsissimo Deo est, ergo mala mihi esse non potest, nisi mea voluntas à divinâ dissentiat. Cave autem unquam dixeris: Modò hæc, modò illa crux me non premit. Otiosa & inanis querela. Et hanc, & illam crucem, quam sic horres, ideo amplectere, quia vult Deus & hæc, & illa te cruce fatigari. Aut ergo idem velis quod Deus, aut quia ita vis, succumbe ac peri.

§. VII.

Quod verò colubrinum illud Cur quærebat: Cur Deus alienis non rarò tam benignus, suis plerumque tam austerus sit &c. exactè sciendum, hanc Dei Voluntatem æquissimâ esse. Ad versus sanè multa millia hominum ad frugem corriguntur, prosperitate vix ul-

Ioan. Satyr. berien. l. 1. Polier. c. 1.

lus. Felicitas Virtutis noverca beatulis suis applaudit ut noceat.

Sunt qui felices sibi visentur, sed suâ tantum opinionione, quæ quoniam falsa est, felicitati parum addiderit, sed miseriæ multum. Siquidem propriam non nosse miseriam miseria summa est. Magnus ille Pompejus felicem se credidit. Sed si profundius verum fodiamus, nunquam fuerat, ne tunc quidem cum florentissimò in statu felicissimus haberetur. Exitus monstravit acta. Carnificis gladio caput & sanguinem suum propinare iussus est Pompeius.

tate multa millia hominum ad frugem corriguntur, prosperitate vix ullus.

Polycrates, rex Samiorum, ipsissimus Fortunæ pulvis censebatur, nihil ei in vitâ adversum. Cælum, terra, mare favebant aut serviebant. Omnes conatus ejus placido excipiebantur itinere, spes certum cupitæ rei fructu apprehendebat, vota nuncupabantur simul & solvebantur, velle ac posse in æquo positum erat. Semel dumtaxat vultum contraxit Polycrates brevi tristitiæ salebrâ succussus, cum feliciter placandæ Nemesis, & ne omnis incommodi expers esset, charissimum summique pretij anulu in mare abiecit. Hunc ipsum tamen Continuo recuperavit, capto pisce, qui eum devoraverat. Tandem felicitas omnis in altissimâ cruce expiravit. Nam Polycrates ab Oronte Darii regis Satrapâ in Mycalensis montis vertice cruci affixus, miserabile sed luculentum dedit spectaculum fallacissimæ felicitatis.

Herodotus l. 3.

Hæc vana sunt, inquis. Ergo Amanum in alto suspicere, Polycrati geminum, mausolozæ simili, nec minus sublimi exceptum. Divitiis Amanæliu abudabat, uxore & prole copiosâ beatus, amicos plurimos numerabat, ipse Assuerus rex ei amicissimus; omnia Aman ex sententiâ hæebant. Quid tandè? Tantæ felicitatis epilogus fuit patibulum. Hanc ipse sibi domum architectatus est Aman vel invitus. Sic segetem nimia sternit ubertas, & arborum rami onere franguntur, sic magna maris tranquillitas procellarum signum est. Idem in moribus, & vitâ:

Alii: Orontis.

Luxuriant animi rebus plerumque secundis.

Nivirum Luna nunquam in deliquio est, nisi cum plena est: quo autè ea plenior, hoc à sole remotior; sic & equus quo curatior & pinguior, eo in fessore ferocior, sic & homo plerumque; à Deo alienior, quo felicior.

Hinc Deus olim de gente suâ queritur: Saturnavi eos, & machati sunt. Incrassati sunt, & impinguati, & præterierunt sermones meos pessimè. Vbi felicitas regnat, illic plerumque virtus exulat.

Hier. c. 5. v. 7. & 23.

Ambrosius Mediolanensium præsul, uti Paulinus memorat, ad hominem opulentum è viâ divertit. Hic, ut Ambrosium hospitem suum, non liberali solum mensâ, sed & humanis colloquiis refeceret, prolixiorem ingressus est narrationem: In eâ de seipso affirmavit, nihil se unquam adversi passum; ante vota, supra vota omnia adesse, hoc est, priusquam vellet, & plusquam vellet,

Paul. in vit. in Amb.

heret. Tunc enim recte vivit anima, si non secundum carnem, nec secundum seipsam, sed secundum Voluntatem divinam vivat. Sicut enim anima carnis, ita Deus animae vita est.

§. VIII.

Quin ergo hanc unam, omnium optimam, sanctissimamque Dei Voluntatem amplexu arcto stringimus, quin ad eam ultro ire, quam raptari malimus? Quis nostram voluntatem omnem in hac una constitutumus, ad agendum, atque patiendum, quidquid nos Deus agere, ac pati voluerit.

Quis verus Patientiae discipulus.

Is demum verus Patientiae discipulus, is verè patientis est, qui in omnibus, quae patitur, hoc unum vel millies ingeminat: *Solius Dei velle volo*. Novit Deus quid publicè privatimque tã gloriã suã quã salutem nostrã expediat. Ego verò cum id ignorem, quid rectius spero vel metuo, quid sanctius deo vel gaudeo, nisi de tuã, mi Deus, Voluntate, ejusque sanctissimis decretis? Quidquid eveniat, cælum ac terra misceantur, sursum deorsum res eant, turbentur ac confundantur omnia, nihil fiet (certissimus sum) & nec capillus quidem è capite, nec arenula vel lapillus è monte defluet, sine tuã providentiã. Non est ergo quod de ulla re, ullòve homine conquerar, Tua Voluntas fiet, mi Deus, in ò & mea, quam toties transmutavi tuã.

Hic oro te, Lector, ne pigeat legere, aut etiam lecta relegere, quæ tam in *Helioropio* toto, præsertim libro quinto, capite ultimo summam, quã quæ in *Æternitatis Prodomo*, Capite secundo, paragrapho 28. & Capite tertio, paragrapho 47. & 49. tradimus, ubi hanc humanæ voluntatis cum divinã confessione cum curã explicamus. Quã porro ratione in adversis firmada & epigenda sit ad Deum fiducia, *Helioropii* libro 5. capite tertio docemus, quæ hic non videntur recantanda.

Sed verbo transigamus. Si hanc doctrinam, ò Christiani, aut non capiat, aut, quod verius, nolitis capere, in gymnasium Patientiae tempus frustra teritis, quem imitamine, nunquam assequemini; nullus est profectus, verster, nihil agitis, semper discentes, & nunquam ad scientiam venit atis pervenientes.

2. Tim. c. 3. vers. 7.

Aut ergo voluntatem vestram conformate curã divinã (nudis verbis dicendum) aut gymnasium hoc excludemini, velut in òciles, nullius frugis, nec ullius spei discipuli. Quod si hoc unum documentum probè condiscitis, nunquam non beati eritis, etiam inter res afflictissimas. *Æternæ Veritatis* vox est: *Si quis voluerit voluntatem ejus facere, cognoscet de doctrinã. Qui cumque enim fecerit Voluntatem Patris mei qui in cælis est; ipse meus frater, & soror, & mater est.*

Joan. c. 7. vers. 17.

Matt. c. 12. vers. 50. & Marci c. 3. vers. 35.

§. IX.

EPILOGVS

Dictorum omnium.

Quod de humanã voluntate ad divinã in adversis maximè conformandã diximus, id Augustinus illustrissimè confirmat, ubi de improbis tolerantis differens: *Hinc misce, inquit, quemadmodum miscetis cum dicit, quia Deus hoc vult, ideo fiorent mali. Parcere vult malis; ad penitentiam adducit eos quibus parcat, sed illi non corriguntur. Novit ille quemodo de illis judicet. Immitis est autem homo, cum vult contradicere aut bonitati Domini, aut patientiã, aut potestati, aut justitiã a judicis.*

Qui sunt recto corde. Qui discipuli.

Qui ergo sunt recto corde? Qui hoc vult quod Deus vult; Deus parcat peccatoribus, tu vis ut jam perdat peccatores. Discipuli ergo cordis es, & prava voluntatis, quando aliud vis, aliud vult Deus. Vult autè Deus parcere malis; tu non vis parci. Patientis est Deus peccatoribus, tu non vis tolerare peccatores. Sed ut dicere cœperam, aliud vis tu, aliud vult Deus. Converte cor tuum, & dirige ad Deum, quia & Dominus infirmis compassus est. Vidit in corpore suo, id est, in Ecclesiã suã infirmos, qui primo

voluntatem suam sequi tentant: sed cum vident voluntatem Dei aliam esse, dirigunt se & cor suum ad suscipiendam & sequendam voluntatem Dei.

Igitur ne voluntatem Dei velis torquere ad voluntatem tuam, sed tuam corrigere ad voluntatem Dei. Voluntas Dei est ut regula incommutabilis. Quamdiu integra est regula, habes quò te convertas, & corrigas pravitatem tuam, habes unda corrigas quod in te tortum est.

Quid autè volunt homines? Parum est, quia voluntatè suam tortuosam habent, etiam voluntatè Dei tortuosam facere secundum cor suum, ut hoc faciat Deus quod ipsi volunt, cum ipsi hoc debeant facere, quod Deus vult. Hæc Augustinus.

Obsecro vos, mortales, an non tandem aliquando hanc doctrinam de vestrà voluntate ad divinã conformandã capitis? quam præsci Patres quam sacri codices tantis clamoribus inculcant. Etiamnum nostri sensus ac cerebri pervicaces sumus, & nolimus quod vult Deus, aut volumus quod Deus non vult? Quæ patimur, ea nos pati vult Deus (nil certius) idque vult in nostrum bonum, favore singulari. Hos ego favores, inquis, non ambio. O te, pænè dixerim, non hominem, sed ignarum cæli pecus? Quæso te, circumspice, quanti etiam è magnatibus labores ambiant, modò ipsi honores & opes nesciunt. Cum impetrant quod ambiebant, id maximi favoris argumentum habent. Et tu per brevissimos labores ad ferias atque delicias transiturus æternas, velut bubalus cornu feris, & restitas? Audi rem miram, & testatissimã fide comprobata, quam Leontius Neapoleos Cyprorum episcopus hunc in modum commemorat:

Leontius Neap. Cyprorum episcopus in vita S. Ioan. Es leontium 25. tit. 1.

Ioanni Alexandrino Patriarchæ viro sanctissimo unus aliquis civium (Philochristum vocat Leontius) septem auri libras & dimidiam in egenorum stipem offerens: Plus auri, & ebat, mihi non est. Hoc autem unum, Pater sancte, à te postulo, idque unice, ut filium meum absentem tuis precibus Deo commendes. Modò illum salvum & in eolumem recipiam, & quidquid hoc auri est, bene impensum dicam.

Ut autem constaret, quam miserè peteret, poplite preberrimè submissio ante præfulem sese identidem inclinavit, tantò efficacius, ut putabat, impetraturus, quanto submissius petisset. Habebat autè filium quindecim annorum, eumque unigenam, quem in navi ex Africã sperabat reducem. Atque hinc Ioanni Patriarchæ quam commendatissimum cupiebat. Admisit aurum, & unã preces Patriarchæ, miratũque est animum tam generosum, qui posset spernere tam multum auri. Ita optimè ille precatus, atque ut Leontius loquitur, oravit ei in facie multum, & sic eum dimisit. Neque verò distulit preces fundere pro eo, qui illas tam ardentè expetisset. Mox igitur oratorum ingressus, auro subitus sacram mensam reposito, rem divinam fecit: Deum verò, quò facturum se promiserat, quantis potuit precibus rogavit, filium parenti salvum unã cum navi listeret. Necdum dies triginta abierant ab iis precibus, & filius liberalissimi civis illius mortuus est; onusta pavis naufragio perit. Tertio die à morte filij, adeft tristissimus nuntius, qui & filium obiisse, & navigium unã cum mercibus omnibus periisse, solos homines, yacuatque scapham evasisse, cum fide exponit: Heu patris dolorem multiplicem, immensum! Aurum expendit, filium amisit, navem quam expectarat, non recepit. En pietatis præmium, luctus ingens, & vix ullius solatii capax. Nam illud regij phalaræ de afflictissimo hoc parente verè tunc dici potuit: *Nisi quia Dominus adjuravit illum, paulo minus habitasset in inferno anima illius.* Ad concutiendum virile pectus videri potuisset sufficere navis interitus: accessit insuper immaturus filij obitus, Heu geminum letale vulnus! quorum alterutrum dat mortis intulisset.

Leont. personam facit Synaxim.

Vbi hæc omnia Ioanni Patriarchæ sunt narrata, optimus